

Patiëntgerichte zorg deel 3: Het belang van de context

27 januari 2023

dr. Jeroen de Jong

<https://hetrughuis.nl/nieuws/het-belang-van-de-context/>

De werkelijkheid is dat er altijd cliënten zijn die niet passen binnen de richtlijn. Mensen zijn namelijk niet los te zien van hun context. De omgang met en de betekenisgeving aan het sociale netwerk, arbeidsomstandigheden, financiële situatie, waarden en normen zijn voorbeelden van factoren die van invloed zijn op de gezondheid. Deze factoren dienen medebepalend te zijn voor het behandelplan dat cliënt samen met zijn behandelaar(s) opstelt.

Daarbij vindt ook het zorgtraject plaats in een specifieke context. Dit betekent dat nieuwe kennis, innovaties of beleid niet zomaar te implementeren is en zorgt voor een verbetering van het betreffende zorgtraject. De praktijk verwacht juist veel dynamiek en creativiteit met oog voor de specifieke context. Dit vereist een actievere rol van zorgverleners dan die van de passieve 'evidence user'.

Goede zorg is meer dan bewezen zorg

Zorgverleners dienen het belang van de specifieke context, de cliënt en de setting waarin de zorg wordt verleend te erkennen. Zoals beschreven is deze context moreel geladen, bestaat uit meerdere zienswijzen en levensbeschouwingen en is dynamisch van aard.

Evidence-based practice hoeft niet automatisch te zorgen voor de beste zorg. Onbekendheid, twijfel, veranderlijkheid, onzekerheid, angst, druk, onrust, stress, scepsis en wantrouwen zijn voorbeelden van emoties en gevoelens die onderdeel zijn van de zorgpraktijk. Op basis hiervan kunnen besluiten omtrent de zorg beter worden beschouwd als een soort van functieanalyse. Met daarbij aandacht voor afwegingen van belangen, normen en waarden van de cliënt, zijn/haar omgeving, de zorgprofessional, de organisatie, en de samenleving als geheel.

Gezamenlijke besluitvorming

Als behandelaar omarm je de onzekerheid van wat goede zorg is. Samen met relevante betrokkenen weet je verschillende informatiebronnen op waarde te schatten en te integreren.

Voor context-based practice is een partnerschap met de cliënt van belang. Cliënten moeten in staat worden gesteld om wensen en voorkeuren kenbaar te maken, inzicht te geven in hun persoonlijke situatie en samen met behandelaar(s) een keuze te maken die bij hen past. Omdat cliënten verschillen in de mate waarin zij betrokken willen en kunnen worden, kan de vorm waarin gezamenlijke besluitvorming plaatsvindt per cliënt en per situatie verschillen. Uiteindelijk gaat het om zorg die is afgestemd op de behoefte en levenswijze van de cliënt.

Bekwaamheid van de behandelaars

Als behandelaar dien je te beschikken over het vermogen om te redeneren en afwegingen te maken, oog te hebben voor de context, onzekerheid kunnen omarmen en op een te verantwoorden manier de ruimte kunnen benutten die richtlijnen bieden. Bij een context-based practice gaat de aandacht uit naar het samen leren en het verbeteren van zorg: het leren verbinden van verschillende kennisbronnen en expertises in de pluriforme context van de cliëntenzorg. Alle relevante betrokkenen dienen daarbij aangehaakt te worden. Hierdoor krijgen relevante verschillende perspectieven een plaats. Gezamenlijke besluitvorming is essentieel om te bepalen wat goede zorg is. Hierbij dient ruimte voor leerprocessen niet onder druk te komen staan.

Van belang is dat er voldoende tijd is voor kennisuitwisseling en een diagnostisch proces waarbij ruimte is voor een brede blik en voldoende rekening kan worden gehouden met de kwetsbaarheid en multimorbiditeit van cliënten. Voorkomen dient te worden dat *behandelaars alleen maarterugvallen* op richtlijnen en protocollen als basis om diagnostiek en behandeling te rechtvaardigen. Dit betekent dat behandelaars ook hun inhoudelijke expertise aan de voorkant van het zorgtraject kunnen inzetten.

Concluderend

Het gebruik van bewijs vindt altijd plaats in een concrete context, bewijs krijgt dan ook pas betekenis. Een context-based practice vraagt om zorgprofessionals die ook luisteren naar hun cliënten, de onzekerheid durven omarmen en het gesprek aangaan over goede zorg. Dit leidt tot passende, cliëntgerichte zorg. Als zorgverlener doe je dit niet alleen maar samen met cliënten en andere betrokkenen. We dienen met z'n allen te blijven investeren in een dialoog over goede zorg met belanghebbende partijen. Is dat niet een specifieke morele verantwoordelijkheid die zorgprofessionals hebben?